09/08/2019

Αρχαία Μεσσήνη: “Ένας από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας”

/ Παιδεία και Πολιτισμός

Βορειοδυτικά της Καλαμάτας, κοντά στο χωριό Μαυρομμάτι, βρίσκεται ένας από τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους της Ελλάδας, η Αρχαία Μεσσήνη

Η Αρχαία Μεσσήνη, αξιόλογο πολιτικό και καλλιτεχνικό κέντρο του αρχαίου ελληνικού κόσμου.Η λαμπρή πολιτεία της αρχαιότητας ιδρύθηκε από το θηβαίο στρατηγό Επαμεινώνδα και τους αργείους συμμάχους του το 369 π.Χ.

Χτισμένη σύμφωνα με το ιπποδάμειο σύστημα, η Μεσσήνη άκμασε κατά τους Μακεδονικούς και τους Ρωμαϊκούς Χρόνους ως πρωτεύουσα του μεσσηνιακού κράτους.

Η παρακμή του αξιόλογου πολιτικού και καλλιτεχνικού κέντρου του αρχαίου ελληνικού κόσμου άρχισε από τις πρώτες δεκαετίες του 4ου αιώνα μ.Χ.

Η πόλη δέχτηκε ισχυρό χτύπημα από τους Γότθους το 395 μ.Χ. Ανασκαφικά ευρήματα μαρτυρούν συνέχιση της ζωής στους κατοπινούς αιώνες, κατά τους οποίους ντόπιοι και εισβολείς συνυπήρξαν.

Τα σημαντικότερα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου είναι τα ακόλουθα:

Το συγκρότημα του Ασκληπιείου, επιφανέστερος χώρος και κέντρο της δημόσιας ζωής της πόλης. Η ανέγερσή του είχε ενταχθεί σε ένα μεγαλόπνοο οικοδομικό πρόγραμμα, που αποσκοπούσε στην προβολή των Μεσσηνίων ως ιδιαίτερου έθνους.

Περιελάμβανε, μεταξύ άλλων, *δωρικό περίπτερο ναό του Ασκληπιού και της Υγιείας* , μικρό και *στεγασμένο θεατροειδές εκκλησιαστήριο*, *επιβλητικό πρόπυλο*, *συνέδριο ή βουλευτήριο και αίθουσα αρχείου*.Το *Βουλείον,* το πρώτο βουλευτήριο της Μεσσήνης (σε χρήση έως και τον 1ο αιώνα μ.Χ.), στην αγορά.
Το ιερό της Μεσσήνης, προδωρικής βασίλισσας των Μεσσηνίων (ο δωρικός ναός χρονολογείται στα τέλη του 4ου αιώνα π.Χ.), στην αγορά. Γύρω του βρέθηκαν τα βάθρα των αγαλμάτων ρωμαίων αυτοκρατόρων.

Το θησαυροφυλάκιο (ορθογώνιος υπόγειος θάλαμος του τέλους του 4ου ή των αρχών του 3ου αιώνα π.Χ.) και το *αγορανομείο* της πόλης.
Τα ιερά του Ποσειδώνα, της Δήμητρας και των Διοσκούρων, της Αρτέμιδος Φωσφόρου ή Ορθίας.
Το γυμνάσιο, όπου εκπαιδεύονταν οι γόνοι σημαντικών οικογενειών της πόλης. Έχουν εντοπιστεί η παλαίστρα και συγκροτήματα αποχωρητηρίων.
Το θέατρο, με κινητή σκηνή και ιδιάζουσα αρχιτεκτονική, προάγγελος των κολοσσιαίων ρωμαϊκών αμφιθεάτρων. Σύμφωνα με τις μαρτυρίες, δεν προοριζόταν μόνο για θεατρικές εκδηλώσεις, αλλά και για συγκεντρώσεις πολιτικού χαρακτήρα.
Το στάδιο, με δεκαοκτώ κερκίδες και ισάριθμες σειρές λίθινων εδωλίων. Στο χώρο του σταδίου, εκεί όπου ο στίβος συναντά τα τείχη της πόλης στη νότια πλευρά τους, βρισκόταν το ηρώο των Σαιθιδών, δωρικός ναός, μαυσωλείο επιφανούς οικογένειας της Μεσσήνης.
Η ρωμαϊκή έπαυλη, που οικοδομήθηκε τον 3ο ή 4ο αιώνα μ.Χ.
Τα τείχη (μήκους 9,5 χλμ και ύψους περίπου 7 μ., με περίδρομο και πύργους ανά διαστήματα), που χρονολογούνται στον 3ο αιώνα π.Χ., από τα σημαντικότερα επιτεύγματα της αρχαίας στρατιωτικής αρχιτεκτονικής. Από τις δύο πύλες των τειχών, η Λακωνική Πύλη δεν σώζεται. Εντυπωσιακή είναι η σωζόμενη Αρκαδική Πύλη, εμβληματικό μνημείο της Αρχαίας Μεσσήνης, που είναι ακόμη σε χρήση. Στο λιθόστρωτο διακρίνονται ορισμένα ίχνη από τροχούς αρμάτων.

Κοντά στο Μαυρομμάτι βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο της περιοχής, όπου στεγάζονται ευρήματα των ανασκαφών που πραγματοποιήθηκαν στη Μεσσήνη από τον Θεμιστοκλή Σοφούλη, τον Γεώργιο Οικονόμο και τον Αναστάσιο Ορλάνδο, καθώς και αντιπροσωπευτικά ευρήματα της νεότερης συστηματικής αρχαιολογικής έρευνας, που ξεκίνησε το 1987 (πρωταγωνιστικό ρόλο σε αυτήν έχει διαδραματίσει ως γνωστόν ο διαπρεπής καθηγητής Αρχαιολογίας Πέτρος Θέμελης).

Στα εκτιθέμενα έργα γλυπτικής συγκαταλέγονται ο «Δορυφόρος» του Πολυκλείτου, ο Ερμής της Άνδρου, η Άρτεμις Λαφρία και τα έργα του μεσσήνιου γλύπτη Δαμοφώντα. Στο αίθριο του Μουσείου και στα υπόστεγα εκτίθενται αρχιτεκτονικά μέλη και ενεπίγραφα βάθρα.

Η ακρόπολη της Αρχαίας Μεσσήνης βρισκόταν στην κορυφή του όρους Ιθώμης (Βουλκάνου), εκεί όπου είναι χτισμένο το ονομαζόμενο Καθολικόν, η παλαιά μονή Βουλκάνου (μονή της Παναγίας της Κορυφής ή της Παναγίας Επανωκαστριτίσσης).

Στο όρος Ιθώμη (Βουλκάνο) έχουν εντοπιστεί ιερά της Αρτέμιδος Λιμνάτιδος – Λαφρίας, του Διός Ιθωμάτα, προστάτη της Μεσσήνης, της Ειλειθυίας, χθόνιας θεότητας, και των Κουρητών, δαιμόνων της αρχαίας ελληνικής μυθολογίας.

Ανάμεσα στα χωριά Μαυρομμάτι και Βαλύρα, σε πλαγιά του όρους Ιθώμης (Βουλκάνου), δεσπόζει το κτιριακό συγκρότημα της νέας μονής Βουλκάνου, που ιδρύθηκε το 17ο αιώνα και προσφέρει όμορφη θέα στις πεδινές εκτάσεις της περιοχής.

(πηγή: Γιάννης Τούντας)